

Ljubljana, 15.10.2020

Zapisnik 1. seje Delovne skupine za pripravo stališč in pripomb na predlog Zakona o nacionalnem demografskem skladu in predlog Zakona o slovenskih demografskih rezervah, ki je bila dne 14.10.2020 s pričetkom ob 9. uri na sedežu ZDUS

Prisotni vabljeni: Janez Sušnik, Vera Pečnik, Jožica Puhar, Jožko Čuk, Tomaž Banovec, Anka Tominšek, Cirila Surina Zajc, Mirko Miklavčič, Ana Bilbija, Andrej Cetinski.

Janez Sušnik je uvodoma pozdravil prisotne in predstavil dnevni red seje, h kateremu je Tomaž Banovec predlagal dodatno, 3. točko:

1. Predlogu Zakona o nacionalnem demografskem skladu – predlog zakona, izračuni
2. Predlog Zakona o slovenskih demografskih rezervah – predlog zakona
3. Urad za demografijo

Nadalje je povedal, da se je vodstvo dne 5.10.2020 sestalo s predsednikom vlade in ministrom za delo ter so razpravljali od predlogu zakona, ki ga je v proceduro dala vlada. Ne glede na oba predloga, ki sta bila vložena, ne moremo nadoknaditi zamujene priložnosti, ki jo je država imela ob lastninskem preoblikovanju gospodarskih družb v 90 letih prejšnjega stoletja. Predlog vladnega zakona vsebuje, poleg dvomov glede združevanja vseh državnih deležev in koncentracije popolnega nadzora, tudi posledice glede odtujevanja - po drugi strani pa je 40% vseh efektov naštetih družb na letni ravni zelo malo usmerjeno na sklad, kar pomeni, da bomo iz teh donosov tekoče koristili še za potrebe ZPIZ, družinske politike in za gradnjo infrastrukture za upokoјence. Predlog zakona poslanskih skupine SD in SAB ima vse tiste podlage, ki jih je imel DeSUS pred padcem Cerarjeve vlade. Pozitivno je to da, da poleg iztržkov iz državnih deležev načrtuje še druge stalne prilive, kot so: del dohodnine, trošarine, vode, les, itd. Omenil je tudi, da so nekateri člani do sklica poslali še dodatne pripombe in razmišljanja. Predvsem je potrebno tudi ugotoviti, kaj pomeni za razvoj države, da so v zakon zajeta vsa državna podjetja.

Razprava k Ad1 in Ad2

Andrej Cetinski:

Ideja o združevanju vseh državnih podjetij v demografski sklad je zanj napačna. Slovenija razvojno zaostaja. V sklad ne morejo biti zajete vse strateške (te vsekakor ne) in portfeljske (te lahko) naložbe. Drug problem je upravljanje sklada. Meni, da je zakon treba kategorično zavrniti. Ocenjuje, da želi imeti vladajoča politika pri upravljanju ključno besedo. Iz vseh navedenih razlogov, je zanj predlog zakona vlade nesprejemljiv.

Tomaž Banovec:

Soglašja z mnenjem predgovornika Andreja Cetinskega. Kar zadeva upravljanja, problem obstaja že dlje časa. Nadalje je omenil, da so taki skladi na svetovni ravni praviloma

portfeljski, tako upravljanje premoženja je seveda tudi stvar vodenja. Meni, da takega zakona, ne bi smeli podpreti. Oba predloga izhajata sicer iz predpostavke, da bo bodočim upokojencem zaradi tega bolje, kar pa ni utemeljeno. Vprašanje napovedane "skromne" akumulacije, je odprto. Ni razumljivo in sprejemljivo, da bi v sklad zajeli še tekoče izdatke za družinsko politiko in gradnje domov za starejše. Negotovi so tudi viri (anuitete) – tu je čas korona virusa, krize, padanja BDP in rasti javnega dolga. Omenil je tudi [problem revščine med starejšimi in rast deleža starejših, ki živijo pod pragom revščine](#). To vprašanje je težko in resno, zelo pomembno za ZDUS, ter je vezano na ureditev tudi drugih razvojnih politik danes in jutri. Ali bo ta "neupoštevana težava" - hitro rastoča revščina starejših preložena v prihodnost in dokončno eksplozivna čez deset let. Če govorimo o naložbenih nepremičninah, gre za stanovanja za starejše. To niso naložbene nepremičnine, kot niso domovi za starejše in tudi ne nepremičnine NS PIZ-a. Meni, da se ne bo zgodilo nič dobrega, če ne bodo sprejeti reforma trga dela, pokojninska in zdravstvena reforma. Upoštevati je potrebno še novo rešitev napovedano z zakonom o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Oba predloga zakona ocenjuje kot slaba in nepotrebna. Opozoril je tudi na že poslana strokovna gradiva (Mramor, Gaspari, Finance,...Studio ob 17h) ter na stalna desetletna priporočila o omenjenih reformah, ki jih pošiljata OECD in Evropska komisija. Svoja stališča je zapisal v poslanem gradivu, ki je *priloga 1* tega zapisnika. Prav tako je razdelil povzetek najnovejše SURS-ove raziskave o revščini starejših, ki hitro narašča.

Cirila Surina Zajc:

Generalno gledano, jo moti, ker v zakonu piše, da gre za samostojen in neodvisen sklad, ker to ni res. Ali naj se ta alineja izbriše, ali pa spremeni sestava NS tako, da bo le 9 članski: namesto 4, le en predstavnik vlade (iz MF) in dodatno en predstavnik upokojencev. Sicer pa, če se ve, da danes proračun financira 1 mrd EUR za pokojnine, v skladu pa je predvideno 8,6 mrd EUR premoženja, se lahko hitro izračuna kakšni so donosi pri različnih stopnjah: 3% donosu prinese skladu 258 mio EUR, 7% donos 600 mio EUR in šele 12% donos ustvari potrebno 1 mrd EUR za pokojnine. Če pa računamo obratno, kolikšno premoženja je potrebno, da pri določenemu donosu ustvarijo 1 mrd EUR za pokojnine, pa je računica naslednja: pri 7% donosu bi morali v sklad vložiti 14,5 mrd EUR premoženja, pri 3% donosu pa kar 33 mrd EUR. Torej, brez simulacije dolgoročne projekcije stanja in uspeha sklada se ne da strokovno odločati. Država, in ne uprava (!), bi morala postaviti cilje in zahtevane donose, ki bi pokrili današnji prispevek iz proračuna. Zato morata biti uprava in NS zelo strokovna, da bi to znala doseči. Portfeljske naložbe je ne motijo, saj jih bodo upravljali preko borze po sistemu kupi-prodaj. Tudi strateške ne, ki zagotavljajo neko stalnost in varnost premoženja na skladu. Strinja ase, da se izvzamejo nematerialne naložbe (nepremičnine), saj gre pri tem za gospodarsko dejavnost z drugačnim znanjem upravljanja, kot pri finančnih naložbah in to res ne sodi skupaj. Pri tem je opozorila tudi na stroške. Nesprejemljivo je, da imajo hčerinske firme 3 članske uprave, itd. Kot dodatni vir za pokojnine, zdravstvo in socialo naj se uvede »obdavčitev neživega dela – robotizacija, itd., ki čedalje bolj nadomešča živo delo. Meni tudi, da mandat nadzornega sveta ne sme biti enak mandatu uprave, ker ne zagotavlja kontinuitete vodenja.

Ana Bilbija:

Strinja se z navedbami predhodnikov. Predlogov zakonov ne more podpreti zaradi bodočih generacij. Manjkajo specifikacije premoženja, ki naj bi se preneslo, njihova sedanja in

pričakovana donosnost. Kaj bo z razvojem podjetij? Zakaj se ne izvaja veljavna zakonodaja in na podlagi te preoblikuje KAD v demografski sklad ter določi dodatne vire? Predlagani prenos se ji zdi nevaren, saj se prenašajo pravice in obveznosti. Dodatni viri niso navedeni, čeprav so bili v preteklosti navajani: voda, gozdovi, del davka od nepremičnin. Glede na predlog Cirile Surina Zajc, je podala še plastičen primer hitrih blagajn v trgovskih centrih. Menila je, da je tudi KAD premalo naredil glede preoblikovanja in bi moral biti bolj agresiven. V predlogih ni vse slabo. Če pa bo zakon sprejet v predloženi obliki, dajmo jasno sporočilo, da bo sprejet brez nas.

Vera Pečnik:

Dejansko je bilo povedano že vse. Povsem pa se strinja glede predloga dodatnega vira z naslova robotizacije. Dodala je tudi, da je bilo na razgovoru pri predsedniku vlade omenjeno, da naj bi nekaj malega za upokoјence šlo tudi sproti.

Jožica Puhar:

Povedano je bilo res vse, je pa dodala pripombo, ki jo je podala tudi pri predsedniku vlade: Ne moremo načrtovati vse akumulirati, potem pa to že sproti porabiti. Predsednik vlade je odgovoril. Res, da gre pri skladu za bodoče generacije, ampak bi bilo treba nekaj postoriti tudi za sedanje generacije upokoјencev. Glede družinske politike je sama mnenja, da vemo, kakšna je in da obstaja bojazen, da bi zato za upokoјence ostalo premalo. Je pa tudi dodala, da mora biti varnost pokojnin, oz. upokoјencev neizogibna skrb socialne države in proračun ostaja v vsakem primeru nekakšen garant za to.

Jožko Čuk:

Poudaril je, da imamo različne strokovne in politične informacije o aktualnem dogajanju. Trenutna politična matrika moči in vpliva omogoča vladi sprejetje zakona v predlagani obliki. Pri vladnem predlogu pogreša poglobljeno strokovno analizo o dejanskem številu upokoјencev in njihovih prejemkih, o deležih izdatkov v BDP ter o socialno ekonomskih posledicah za dolgoročno in trajno finančno stabilnost pokojninske blagajne. Nista mu jasna struktura in poslanstvo upravljavskih in portfeljskih naložb. Za ZDUS so najbolj pomembne odločitve o obsegu usklajevanja pokojnin. Kako se bo pokrivalo razliko med zbranimi prispevki in izplačanimi pokojninami, pa je več ali manj stvar političnega preigravanja, garancija pa mora ostati na državi. Pri odločanju o bodočem usklajevanju pokojnin je za upokoјence pomembno tudi nadomestilo za izpade iz preteklih let. Meni, da oba predloga nista primerna za nadaljnjo obravnavo.

Anka Tominšek:

Se strinja z večino povedanega. Pozabljamo pa, da smo se v tej družbi priklenili politiki že pred časom, ko smo se odločili za demografski sklad. Glede na vse dogajanje in oba zakona, bi predlagala, da bi se odločili za posvetovalni referendum. Ta sklad predvideva drugačno poslanstvo, kot smo ga predvideli ob privatizaciji družbenega premoženja, ki ga imamo in ko smo postavili temelje. Pokojninski sklad je to prepustil drugim strukturam, KAD se je izločil ven in postal državni. Smo pred dilemo, ali sklad kakršnega želimo in kakršnega imamo opredeljenega v dveh zakonih (je od tega minilo že 5 let!) in spoštujemo pravno državo – sedaj pa pridemo na dilemo novega predloga zakona, ki vsebuje še poslanstvi družinske politike in nepremičnin. Zakaj dve dodatni poslanstvi? Pri tem tudi ne vemo, kaj družinska politika sploh obsega v tem zakonu. Zakon ocenjuje kot slabo napisan. Zakonska norma mora

biti jasna in določna. Kot primer take, slabe določbe je omenila 3. odst. 16. člena. Nadalje je izpostavila še vprašanje nagrad. Tu izvzemamo Lahkovnikov zakon. Skratka, ne podpira ne enega, ne drugega zakona.

Mirko Miklavčič:

Mnenja ni spremenil že deset let. Strinja se z vso diskusijo in zanj ni sprejemljiv noben od predlaganih zakonov. Se strinja, žal, da pisci niso zaupanja vredni. Tudi pri ZPIZ-2 je nasprotoval takemu skladu, ki ne bo zagotovil tega, kar danes zagotavlja proračun. Če bi ta sklad hoteli imeti, bi ga morali ustanoviti že v času lastninjenja. Tudi sam bi predlagal posvetovalni referendum. Ponovil je, kaj se je dogajalo, ko se je ustanavljal SDH. KAD je bil tudi povezan v SDH in so takrat na primorskem organizirali srečanje, kjer so zbrali podpise, da je bil nato KAD črtan ven in je bil osvobojen vsega, kar je sledilo. Bistvo je, da moramo sedaj preprečit, da se o tem sploh piše. Meni, da so upokojenci najbolj varni v sistemu, kakršen je danes. Prispevkov je, kolikor je. Potrebno je ustvarjat delovna mesta in produktivnost. Če napovemo posvetovalni referendum in zberemo podpise - ozavestimo ljudi, da bodo vedeli zakaj se gre. Ni prepozno, da ustavimo, da postanemo najbolj revni. Upokojemcem gre za pokojnine 5 MRD EUR in 4 MRD EUR, če ne kar vse, gre zagotovo nazaj državi.

Janez Sušnik:

Iz večine mnenj je razvidno, da sta oba zakona neprimerna in ne dovolj jasna za nadaljnjo obravnavo, pri čemer bi bilo treba napisati tudi obrazložitev. Bližajo se nam krizna obdobja. Za upokojece je važno to, da razliko od pokritja iz blagajne ZPIZ nadomesti cca 1 mrd EUR letno iz ZIPRS-a. Torej, zakon je potreben, vendar ne tako, da bi ga sprejemali nedorečenega, posebno glede vodenja in nadzora, ki bi okrepil politični nadzor v celoti, to pa bo v škodo vsem.

Anka Tominšek:

Predlagala je, da bi dorekli vsaj nekaj generalnih argumentov:

- Menja se poslanstvo, ki je z zakoni opredeljeno in kako je prišlo do te spremembe in zakaj. Poslanstvo bi moralo biti le sofinanciranje in vzdržnost socialno pokojninskega sistema. Dodani pa sta sedaj še dve poslanstvi brez obrazložitve: družinska politika in investicijske gradnje nepremičnin za starejše.
- Iz zakonodajno tehničnega vidika je zakon nerazumljivo napisan in dopušča izigravanje.

Mirko Miklavčič:

Predlagal je, da naj čim manj razlagamo, saj bi se s tem podrejali.

Andrej Cetinski:

Se ne pridružuje vsem mnenjem. Izhaja iz tega, da je cilj tega zakona utrditi sposobnost sedanje vlade, da bo obvladovala vse. Pripombe je treba usmerit v to, da vladi pokažemo, da se ne strinjamo z uresničevanjem njenega cilja. Meni, da bi morali v utemeljitvah postaviti prvo mesto, da je za državo nesprejemljivo, da združujemo kapitalske infrastrukturne in portfeljske naložbe. To bi navedel kot osnovni razlog, zakaj zavračamo zakon. Meni tudi, da drugega predloga (SD in SAB) kategorično ne bi zavrnil in bi ga bilo mogoče tudi dopolniti.

Janez Sušnik:

Predlagal je, da bi pripravil osnutek argumentov na podlagi zapisa te razprave in vseh materialov (Bilbija, Tominšek, Surina Zajc) in bi ga nato prebrali vsi.

Razprava k Ad3

Uvodoma so razpravljavci ugotovili spremembo v nazivu urada, ki se je iz predlaganega Urada za starejše preimenoval v Urad za demografijo (slednje je pomembno vprašanje, saj urad ne bo pokrival le problematike starejših, temveč tudi mladih, ki pa svoj urad sicer že imajo) ter izrazili zaskrbljenost, da od urada ne bi bilo pravih učinkov. Nadalje so se seznanili z vsebino odloka o ustanovitvi in nalogah. Sedanji urad ne obsega več koordinacije med ministrstvi, konkretno starejše omeni le enkrat. Tomaž Banovec je nadalje predstavil svoje razmišljanje, ki je *priloga 2* tega zapisnika in iz katerega med drugim izhaja, da urada ne bo vodil minister, temveč direktor, ki bo pravzaprav del vladne službe.

Sklep:

- **Zakona nista primerna za nadaljnjo obravnavo, kar se v nekaj točkah še dodatno argumentiralo – en dokument se pripravi za predlog zakona vlade in drugega za predlog SD in SAB.**
- **Pri argumentaciji bi navedli, da ga ne podpiramo iz pravnih, socialnih, ekonomskih in drugih vidikov.**
- **Poleg tega bi omenili tudi naš razmislek o posvetovalnem referendumu.**
- **Državnemu zboru RS bi predlagali naj ustavi postopek sprejema Zakona o nacionalnem skladu.**

Seja se je zaključila ob 11. uri.

Zapis po razpravi:

Nika Antolašič

Tajnik ZDUS

Janez Sušnik

Predsednik ZDUS